

Cussegl da vischnaunca
25-2017/2020

Preventiv 2019

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Stimau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Sco usitau figureschan las singulas posiziuns dil preventiv els contos tenor las differentas funcziuns e plinavon vegnan ellas explicadas e motivadas en in commentari detagliau. Perquei serestrenschein nus el messadi sin entginas indicaziuns supplementaras.

Tochen dacheu vegnevan las investiziuns amortisadas degressivamein cun 10% dalla valeta che figurava mintgamai ella bilanza dil davos quen. Cheutras eran las amortisaziuns bein calculablas, havevan denton all'entschatta aultas amortisaziuns per consequenza. Plinavon figuravan las amoritsaziuns alla fin dil quen annual e vegnevan scuntradas directamein cun l'investiziun.

Cul niev model da quen HRM2 vegnan las amortisaziuns quintadas linear tenor il cuoz dall'utilisaziun. Las investiziuns da construcziun aulta vegnan p.ex. amortisadas duront 33 onns, quellas da construcziun bassa duront 40 onns. Cun l'amortisaziun dallas investiziuns en in project sa vegnir entschiet pér dil mument ch'il quen final per quel ei avon maun. Avon ei ina amortisaziun buca pusseivla, quei che ha il disavantatg ch'il deivet dalla vischnaunca vegn stuschaus anavos ed il quen current vesa ora meglier che quei ch'el ei en verdad. Quella situaziun savess motivar da vuler sbassar il pei da taglia, quei che impossibilitass da far las necessarias reservas finanzialas.

Enconuschentamein stat nosssa vischnaunca avon grondas investiziuns, p.ex. sanaziun ed adattaziun dallas purschidas el Center da sport e cultura (CSC), sanaziun ed engrondaziun dalla serenera, niev project via d'uaul Run, sanaziun dalla casa da scola. Plinavon ei la vischnaunca responsabla per las investiziuns ell'infrastructura turistica. Cheu vegnin nus buca entuorn da far ils proxims onns investiziuns en sendas da spassegiar e vias per velos.

Remarcas generalas e survesta

Ils cuosts da personal s'augmentan en cumparegliaziun cul preventiv 2018 per rodund 1 %. Motiv persuerter ein alzaments usitai e per remunerar bunas prestaziuns. In'ulivaziun dalla carischia ei denton buca cuntenida el preventiv 2019. En vesta allas grondas investiziuns previdas ils proxims onns el Center da sport e cultura ei integrau el preventiv 2019 in deposit da frs. 900'000.-- en ina prefinanziaziun ch'ei destinada mo per quei intent. Cun quella cudischaziun vegn creau reservas per sanar il CSC. Persuerter sereducescha il surpli d'entradas dil quen da gudogn e sperdita giu sin frs. 180'000.--. Sil cash-flow da biebein 1.5 milliuns francs ha quella cudischaziun negina influenza.

Las grondas investiziuns ein previdas da far 2019 ell'infrastructura fundamentala sco vias e dismesa e purificaziun dall'aua. Plinavon ein las contribuziuns ell'infrastructura turistica, oravontut els indrezs da far neiv el territori da skis, da pagar. Davart dils recavs figureschan el preventiv 2019 las contribuziuns da confederaziun, cantun e dall'interessenza privata vid las investiziuns en Val Aletta dils davos dus onns.

En cumparegliaziun cul preventiv 2018 ed il quen 2017 sepresentan las cefras dil preventiv 2019 sco suonda:

<u>Quen da gudogn e sperdita</u>	<i>Preventiv 2019</i>	<i>Preventiv 2018</i>	<i>Quen 2017</i>
Recavs	frs. 15'582'000	frs. 14'941'997	frs. 15'427'046
Cuosts	frs. 15'402'000	frs. 14'317'604	frs. 14'975'906
Surpli entradas	frs. 180'000	frs. 624'393	frs. 451'140
<u>Quen d'investiziun</u>			
Investiziuns bruttas	frs. 7'093'300	frs. 8'465'400	frs. 3'882'843
Entradas	frs. 4'181'700	frs. 5'322'000	frs. 1'350'345
Investiziuns nettas	frs. 2'911'600	frs. 3'143'400	frs. 2'532'498
Atgna finanziaziun (cash-flow)	frs. 1'527'500	frs. 1'025'400	frs. 2'503'538
Emprests	frs. 14'002'100	frs. 11'868'000	frs. 8'000'000
Tscheins dils emprasts	frs. 148'400	frs. 125'300	frs. 86'107
Grad d'atgna finanziaziun	52.46 %	32.54 %	98.86 %

Quen da gudogn e sperdita

0210 Administraziun communal

Igl augment da cuosts ei d'attribuir a midadas da personal, il remplazzament dil server e l'introducziun d'in sistem da digitalisar ed administrar documents.

0220 Uffeci da baghegiar ed infrastruttura

Suandond ils principis dil model da contabilitad harmonisau HRM2 vegnan ils cuosts pil manteniment ed il support dil sistem d'EED cudischai sin in conto separau (cto. 0220.3153.00 e buca pli cunteni en cto. 0220.3110.00).

1620 Defensiun civila generala

Naven da 2019 survigilescha il personal dil CSC ils stabiliments publics dalla protecziun civila ad Acla da Fontauna. Ils cuosts persunter vegnan cudischau sut cto. 1620.3144.00 e buca pli sut pagas e schulda (cto. 1620.3000.00 ss.).

2120 Scola primara

2170 Baghetgs da scola e halla Cons

Muort igl ault diember da scolaras e scolaras dall'annada 2012 vegn naven digl uost 2019 creau el scalem primar ina piazza supplementara. Per quels affons e la persuna d'instrucziun sto vegnir acquistau il mobiliar necessari (cto. 2170.3110.00).

2200 Scolaziun speciala

Il diember dils affons che basegnan instrucziun supplementara (p.ex. Casa Depuoz, survetsch ortopedagogic dil Grischun) ei carschius, quei che s'effectuescha en in augment da cuosts.

2510 Scola gimnasiala

Actualmein frequentan mo quater giuvenils da Mustér il sutgimnasi.

3411 Center da sport e cultura

El quen 2017 ei vegniu fatg ina gronda amortisaziun ordinaria supplementar dalla valeta bilanzada dil CSC. Consequentamein sereduceschan cheutras las amortisaziuns els proxims quens communal. Sco suramenziunau ei denton previu da cudischar el quen 2019 ina summa da frs. 900'000.-- en in deposit en favur dallas grondas investiziuns previdas el CSC. Il crear e sliigar talas reservas ei descrets detagliadamein ella directiva nr. 8 tiel model da contabilitad harmonisau HRM2. La midada digl intent da quella prefinanziaziun ei buca lubida (art. 18 al. 5 dall'ordinaziun da finanzas per las vischnauncas).

Entas differents cuosts da manteniment extraordinaris en indrezs electronics (computer, WLAN, sistem da reservaziun) sco era en cundrezs da sport e maschinas (bandas d'unihoc, taglianeiv e maschina da schubergiar) s'augmenta la cumpart dalla vischnaunca als cuosts dil CSC enviars il preventiv 2018. El preventiv 2019 ein ils cuosts da personal vegni cudischai directamein ellas singulas spartas e buca sco scuntraziuns internas. Cheutras sereducescha la sviulta dalla sparta "Menaschi general".

4120 Tgira d'attempai

Sebasond sil quen 2018 e las indicaziuns da PUNTREIS Center da sanadad SA ei da quintar cun in considerabel augment dallas contribuziuns allas casas da tgira.

6 Traffic

Igl augment dalla sviulta ei cunzun d'attribuir a pli aultas scuntraziuns internas (cto. 6190.4910.00 Lavurs per auters departaments).

7100 Provediment d'aua

La vischnaunca separticipescha alla realisaziun dalla 3. etappa da sanar l'infrastructura dalla Corporaziun d'aua Las Fontaunas.

7201 Dismessa e purificaziun dall'aua

Las investiziuns dils davos onns els implonts dalla dismessa e purificaziun dall'aua han per consequenza che las amortisaziuns s'augmentan.

7301 Dismessa da rumien

La dismessa da pastg e cagliom vegn ils proxims onns a caschunar dapli cuosts. Las vischnauncas vischinas ein era tangadas da quei problem. Per quei motiv eis ei indicau da tschercar alternativas per sbassar quell'expensas.

En vesta al resultat negativ tier la dismessa da rumien (cto. 7301.4510.00) ed ils cuosts carschents sto vegnir priu en mira da reveder il regulativ da taxas tier la lescha davart l'economisaziun dils rufids.

84 Turissem

L'entschatta 2015 ei la lescha davart la taxa da hosps e la taxa da turissem entrada en vigur. Las vischnauncas da Tujetsch e Mustér han l'entschatta 2016 signau ina cunvegna da prestaziun cull'organisaziun turistica Sedrun Mustér Turissem (SMT). Quella cunvegna segirescha a SMT entradas annualas ord la lescha da turissem da frs. 840'000.00 per vischnaunca. Tenor la cunvegna vertenta han las vischnauncas l'incarica d'organisar e sustener occurrenzas el liug. Quella sligiazion ei sebasond sin las experienzas fatgas ils davos onns buca cuntenteivla. L'executiva sco era l'administraziun communal ein buca il dretg organ per exequir quell'incarica.

Culla davosa revisiun dalla lescha da vischnauncas ha il cantun stipulau dus artechels novs lien (art. 50 ed art. 51), ils quals reglan la basa fundamentala d'in contract da prestaziun el mument ch'ina vischnaunca deleghescha pensums comunals a tiazas persunas. En consequenza da quella legislaziun surordinada ein las vischnauncas obligadas da reveder e remplazzar la cunvegna actuala. En pliras sedutas comunablas culs responsabls dallas duas vischnauncas e l'uniun turistica ei la cunvegna da prestaziun vegnida surluvrada ed adattada allas prescripziuns cantunales. Las suprastonzas comunales da Tujetsch e Mustér han tenor art. 25 dalla lescha da turissem approbau la nova cunvegna cun SMT che duei entrar en vigur l'entschatta 2019. L'approbaziun dalla cunvegna entras la suprastonza dall'uniun turistica ei aunc pendent. El rom da quella revisiun han las duas suprastonzas comunales decidiu dad era egl avegnir obligar SMT d'organisar, accumpagnar, acquirir e financiar occurrenzas en nossa destinaziun.

Entgins puncts impurtonts dalla nova cunvegna:

- Las duas vischnauncas ein vinavon responsablas per l'erecziun ed il manteniment dall'infrastructura turistica. Per tut ils ulteriurs pensums ei l'organisaziun SMT responsabla.
- Pil pensum supplementar (occurrenzas) obtegn SMT pli aultas contribuziuns ord las taxas turisticas, numnadamein:
  - 100% dallas taxas da turissem (destinadas per la reclama)
  - 70% dallas taxas da hosps (destinadas per purschidas en favur dil hosp)
- L'uniun SMT ei da transformar sin l'entschatta 2020 en ina societad acziunara. Ils detagls da quella midada ein da sclarir cun las duas vischnauncas.
- Il quen annual detagliau da SMT duei vegnir implementaus el rapport annual communal.
- SMT duei sepreparar da colaborar culla nova societad da marketing Andermatt-Sedrun-Disentis Marketing SA.

9100 Taglias communalas generalas

En vesta alla situaziun generala en vischnaunca e las recumandaziuns dils organs da taglia vegn spitgau in lev augment dallas taglias communalas.

Quen d'investiziun

3411 Center da sport e cultura

Il project per la sanaziun ed adattaziun dallas purschidas el CSC ei, suenter ch'el ei sin giavisch dil cussegl da vischnaunca aunc inaga vegnius surluvraus per part, s'avanzaus aschia ch'el savess el decuors dall'emprema mesadad 2019 vegnir presentaus danovamein al cussegl da vischnaunca e silsuenter alla votaziun all'urna cun tschentar la damonda pil credit necessari. Quei duei denton vegnir coordinau aschi lunsch sco pusseivel cun las decisiuns davart il project niev dil Hotel Acla da Fontauna.

8110 Agricultura - Meglieraziun funsila

El decuors dil meins settember 2018 ei vegniu dau l'entschatta dallas lavurs vid las novas vias da meglieraziun. La vischnaunca separticipescha annualme in cun rodund frs. 120'000.-- vid quels cuosts.

Ponderaziuns finalas

Il preventiv 2019 ei vegnius calculaus sebasond sil pei da taglia d'entochen ussa da 120 % dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom dad 1.7‰. Cunzun en vesta allas grondas investiziuns che la vischnaunca preveda da far ils proxims onns el Center da sport e cultura, en indrezs turistics sco era ell'infrastructura communalala da basa eis ei indicau da mantener il pei da taglia sil nivel actual.

Ils 29 d'october 2018 ha la cumissiun da gestiun repassau il preventiv ensemen cun la suprastanza communalala. La cumissiun da gestiun sustegn la proposta dalla suprastanza communalala d'approbar il preventiv 2019. Ella taxescha plinavon la proposta dil pei da taglia per las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom dad 1.7‰ per necessaria.

Ord ils documents aschuntai al messadi ein las cefras detagliadas sco era ulteriuras cefras indicativas veseivlas. Ils detagls tier las singulas posiziuns ein cuntenidas en in commentari. Sco usitau han las cusseglieras ed ils cussegliers la pusseivladad da prender investa da quei document sco era d'ulteriura documentaziun tier l'administraziun communalala (s'annunziar al spurtegl).

Per garantir in tractament efficient, supplichein nus ils commembers dil cussegl da sclarir damondas da pintga muntada ordavon culs caus da departament ni d'uffeci, resp. cul canzlist. Damondas ni propostas da pli gronda muntada, supplichein nus d'inoltrar ordavon all'administraziun communalala, sinaquei che nus saveien far las preparativas necessarias per in tractament serius e speditiv.

Propostas

En concordanza cun la cumissiun da gestiun

p r o p o n a

la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca da:

1. approbar il preventiv 2019 cun suttametter quel al referendum facultativ conform ad art. 21, lit. a dalla costituziun communal;
2. fixar per 2019 il pei dalla taglia sin las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom ad 1.7‰ (sco tochen dacheu).

Suprastonza communal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

Robert Cajacob

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 31 d'october 2018

- Survesta dil preventiv 2019
- Quen da gudogn e sperdita - preventiv 2019
- Quen d'investiziun - preventiv 2019
- Quen Center da sport e cultura - resumaziun preventiv 2019
- Controlla da credits
- Rapport dalla cumissiun da gestiun concernent il preventiv 2019 e la fixaziun dil pei da taglia